

Valtiovarainministeriö

VM:n kommenttipyyntö VM032:00/2013, 6.9.2013
Viikon lisäaika vastaukselle sähköpostilla 30.9.2013, Yrjö Benson

Puolustusministeriön hallinnonalan lausunto valtion konesali- ja kapasiteettipalvelustrategiasta

1 Yleistä

Puolustusministeriö kiittää mahdollisuudesta saada kommentoida valtion konesali- ja kapasiteettipalvelustrategiaa sekä annetusta lisäajasta kommenttien kokoamiseen.

Strategiassa kirjatun vision mukaisesti: *"Valtion virastoilla ja laitoksilla on käytettävissä kustannus- tehokkaat, tietoturvalliset, ekologiset ja arkkitehtuurin mukaiset konesali- ja kapasiteettipalvelut, jotka kattavat palveluiden käyttäjien tarpeet."*

Konesali- ja kapasiteettipalvelut on tarkoitettu toiminnassa tarvittavien tietojärjestelmien tietotekniseksi alustaksi ja niiden toimivuus ovat välttämättömiä toiminnassa tarvittavan tiedonkäsittelyn kannalta.

Puolustushallinnossa on käytössä sekä omaa konesalikapasiteettia, että ulkoa hankittuja konesali- ja kapasiteettipalveluita. Pääosa tarvittavasta konesalikapasiteetista liittyy puolustusvoimien toimintaan ja pieni osa puolustusministeriön hallintotoimintaan sekä Puolustushallinnon Rakennuslaitoksen kiinteistöpalveluiden tuotannon tukijärjestelmiin.

2 Kommentit strategiasta

Puolustusministeriö esittää, että konesalistrategiaa täydennettäisiin VAHTI-ohjeen 2/2013 mukaisilla toimitilojen tietoturvaohjeen määrittämisellä sekä kansainvälisen tietoa-aineiston käsittelystä annetuilla ohjeilla ja määräyksillä (mm. Tempest) tai ainakin selkeämmillä viittauksilla näihin ohjeisiin. Toimitilan turvallisuusvaatimukset määrittävät myös konesalitilojen vaatimuksia, ja ne tulisi huomioida, kun konesaleihin sijoitetaan eri suojaustason tietoa ja niihin liittyviä tietojärjestelmiä. Puolustusministeriö haluaa tuoda esille, että erityisesti sijoitettaessa ST II-luokkaan kuuluvia tietojärjestelmiä konesaleihin voi syntyä tilanne, jossa tietokokonaisuus voi muodostua turvallisuuden kannalta kriittiseksi. Tällöin joudutaan luokittelemaan tila ST I:n tilaksi, vaikka yksittäisessä tietojärjestelmässä oleva tieto olisikin ST:a II tai alempaa.

Puolustusministeriö näkee erityisen tärkeänä, että yhteisessä konesali- ja kapasiteettipalvelustrategiassa ja sen toteuttamisessa otetaan huomioon kansallinen huoltovarmuus siten, että kriittinen tieto sijaitsee Suomessa ja siihen liittyviä konesali- ja kapasiteettipalveluita hallitaan Suomesta ja näiden hallintaan tarvittava osaaminen on Suomessa. Puolustusministeriö haluaa myös tuoda esille puolustusvoimien lausunnosta konesaliarkkitehtuuriin ja konesaliverkostoon liittyvän kannanoton: *"Toiminnalliset ja tek-*

8.10.2013

FI.PLM.2013-4829
444/00.04.99/2012

Resurssipoliittinen Osasto

niset realiteetit ja toisaalta kyber-ympäristön uhat edellyttävät useiden eriävien konesaliarkkitehtuurien toteuttamista ICT-palvelukeskuksen sisällä. Organisatorisen keskittäminen ei saa tarkoittaa teknistä tai hyvin suppeaa alueellista keskittämistä, mikä pitäisi tuoda selkeästi esiin strategiassa. Lukkiutuminen yhden ratkaisun teknologioihin ja toimittajiin on hyvin epäedullista. Vastaavasti varautumisen tarpeet edellyttävät kattavaa konesaliverkostoa."

Puolustusministeriö esittää, että ennen strategian vahvistamista valtiovarainministeriö tarkastelisi strategiaa vielä erikseen puolustusvoimien kanssa liitteenä 1 olevan puolustusvoimien lausunnon pohjalta. Puolustusvoimissa asiaa hoitavat evl Timo Salonen ja KTM Teemu Metsola Pääesikunnan Johtamisjärjestelmäosastolta. Puolustusministeriössä asiaa hoitaa Neuvotteleva virkamies Timo Nuutinen.

Osastopäällikkö

Jukka Juusti

Yksikön johtaja

Teemu Anttila

Liitteet Liite 1: Puolustusvoimien kommentit valtion konesali- ja kapasiteettipalvelustrategiasta (AJ19852, 7.10.2013)

Tiedoksi Pääesikunta

7.10.2013

Puolustusministeriö

1. PLM pyyntö FI.PLM.2013-4380 444/00.04.99/2012, 10.9.2013

PUOLUSTUSVOIMIEN KOMMENTIT VALTION KONESALI- JA KAPASITEETTIPALVELUSTRATEGIASTA

Toiminnalliset tarpeet organisaatorajat ylittävään yhteistoimintaan lisääntyvät jatkuvasti, mikä lisää tarvetta yhteisille ratkaisuille. Yhtenäinen kapasiteettipalveluiden kehitys ja ylläpito mahdollistavat korkean osaamisen julkishallinnon omin toimenpitein, mikä tukee vikasietoisuuden ja toipumiskyvyn kehitystä. Tämä on strategian selkeä vahvuus.

Konesali- ja kapasiteettipalvelustrategia lähestyy kokonaisuutta hyvin teknisestä näkökulmasta. Pääesikunnan näkemyksen mukaan strategian hyödyt realisoituvat vain toiminnallisten muutosten kautta. Esitetty kehityskulku on täysin riippuvainen liiketoiminnan muutoksista. TORI-hankkeen etenemistä häiritsee jatkuva keskittyminen teknisiin kokonaisuuksiin ja niiden käsittelyyn palveluina. Teknisen tarkastelun sijaan pitäisi keskittyä toimintaan ja niitä tukeviin palveluihin.

Puolustusvoimat esittää, että strategia on vahvemmin linkitettävä liiketoiminnan muutoksiin ja niistä on synnyttävä perusteet konesaliratkaisujen kehittämiseksi. Kokonaisuuden tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta niihin ei voida sitoutua ilman selkeää kytköstä liiketoimintaan ja tietohallinnon toiminnallisiin kokonaisuuksiin.

Puolustusvoimat korostaa epävarmuuksia korkean ja korotetun varautumisen sekä suojaustasojen ST II ja III ratkaisussa osana TORI-hanketta. Julkishallinnon yhteisten konesali- ja kapasiteettiratkaisujen isoin toiminnallinen ja taloudellinen potentiaali on täysin julkisissa palveluissa. Nykyversiossaan strategia keskittyy liiaksi korkean ja korotetun varautumisen sekä STII-STIV suojaustason kokonaisuuksiin. Näihin keskittyminen vie perustettavan ICT-palvelukeskuksen painopisteen väärin asioihin.

ICT-palvelukeskuksen on ensivaiheessa todistettava yleisesti kykynsä tuottaa toiminnallista lisäarvoa. Painopiste pitää olla avoimen ja perus-

tason varautumisen sekä suojaustasojen IV ja julkisen ratkaisuihin. Tämän jälkeen voidaan tarkastella korkean ja korotetun varautumisen sekä STII-STIII -suojaustasojen konesali- ja kapasiteettipalveluiden tuottajamalleja. Tämä rytmitys pitäisi ilmentyä selkeästi strategiassa.

Ensivaiheessa puolustusvoimilla on selkeä tarve hankkia perustettavasta ICT-palvelukeskuksesta varautumisen perustasolla julkisia ja ST IV liiketoimintapalveluita (SAAS). Lisäksi valmistaudutaan hankkimaan tarvittaessa perustason varautumisen kapasiteettipalveluita (IAAS ja PAAS). Puolustusvoimat korostaa näiden palveluiden käytettävyyttä kaikissa valmiustiloissa. Pitkässä kehityskulussa puolustusvoimat on halukas hyödyntämään julkishallinnon yhteisiä konesali- ja kapasiteettipalveluita myös korotetun ja korkean varautumisen ja suojaustasojen STII ja III alueella.

Toiminnalliset ja tekniset realiteetit ja toisaalta kyber-ympäristön uhat edellyttävät useiden eriävien konesaliarkkitehtuurien toteuttamista ICT-palvelukeskuksen sisällä. Organisatorisen keskittämisen ei saa tarkoittaa teknistä tai hyvin suppeaa alueellista keskittämistä, mikä pitäisi tuoda selkeästi esiin strategiassa. Lukkiutuminen yhden ratkaisun teknologioihin ja toimittajiin on hyvin epäedullista. Vastaavasti varautumisen tarpeet edellyttävät kattavaa konesaliverkostoa. Kokonaisuuden on mahdollistettava ajassa ja paikassa joustava allokointi soveltuviin teknologioihin ja toimittajiin.

Kaikilla varautumis- ja suojaustasoilla on pyrittävä hyvin vahvasti henkilöstön tekemiseen ICT-palvelukeskuksen omalla henkilöstöllä. Teknologia on vain noin kolmannes koko konesalipalveluiden kokonaiskustannuksista. Henkilöstön osuus kokonaiskustannuksista on selkeästi yli puolet. Tästä johtuen henkilöstökustannusten hallinta on avain kustannustehokkuuteen. Nykyisin paljon käytetty ulkoistukseen perustuva malli kohtaa enenevää kritiikkiä.

Strategian mukainen tietoteknisen perustuksen ostaminen ulkoisilta kumppaneilta ei ole tarkoituksenmukaista, koska perustettavan ICT-palvelukeskuksen tehtävä on juuri vähentää esimerkiksi puolustusvoimilta tarvetta kalliin ulkoisen työn ostoon. Avoimen ja perusvarautumistason sekä suojaustasojen julkinen ja STIV ratkaisujen kehittäminen ja tuottaminen omalla henkilöstöllä on kaikista suurin kustannuspotentiaali, minkä ICT-palvelukeskus voi konesali- ja kapasiteettipalveluilla saavuttaa. Strategiaa pitää näiltä osin ehdottomasti arvioida uudelleen.

Strategian mukainen konesali- ja kapasiteettipalveluiden tuottaminen edellyttää jatkuvaa varautumista poikkeusolojen ja sodan ajan johtamisen tarpeisiin. Tämä edellyttää vahvaa toimintamallia ja sitoutumista suunnitteluun jo normaalioloissa. Puolustusvoimien näkökulmasta vasta perustettavalla ICT-palvelukeskuksella ei ole tähän valmiuksia. Val-

miuksien luominen ei edes pidä olla palvelukeskuksen ensivaiheen painopiste. Toiminnalliset tavoitteet ja kustannussäästöjen painopiste ovat toisaalla.

Puolustusvoimat esittää, että strategiaa tarkasteltaisiin vielä erikseen yhteistyössä strategian omistajien ja puolustusvoimien kesken lausunnossa esille nostettujen kokonaisuuksien osalta. Puolustusvoimissa asiaa hoitavat evl Timo Salonen ja KTM Teemu Metsola Pääesikunnan Johtamisjärjestelmäosastolta.

Pääesikunnan päällikkö
Vara-amiraali

Juha Rannikko

Johtamisjärjestelmäpäällikön sijainen
Eversti

Mikko Heiskanen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI